

Marsvin i Vestgrønland – den ukendte hval

Af Nynne Hjort Nielsen

Ph.d. studerende ved Grønlands Naturinstitut (GN) og Aarhus Universitet (AaU)

I 2012 lykkedes det for første gang at fange og mærke marsvin i Grønland med satellitsendere. Projektet er en del af et større projekt, der ikke kun har til formål at undersøge de Vestgrønlandske marsvins (*Phocoena phocoena*) opholdssteder og dykkeadfærd - men også deres tilpasningsevne til et varmere klima i Arktis. I sidste ende kan denne viden bruges til at vurdere om fangsten af marsvin i Grønland er bæredygtig.

Marsvin er en af verdens mindste tandhvaler. De har en stor udbredelse, der strækker sig over stort set hele den nordlige halvkugle. De lever hovedsagligt i tempererede og subarktiske områder, men er også udbredt i egentlig arktiske områder. I Grønland findes de hovedsageligt langs den centrale del af vestkysten, men fra observationer (fra fly og båd) og fra historiske fangstdata ved vi at marsvin til tider dukker op i Inglefield Bredning i Nordvestgrønland samt Tasiilaq i Østgrønland (Teilman & Dietz 1998). De er endda set så langt mod nord som Svalbard (Jørgensen 2007). Det er altså en hval, der formår at udnytte store dele af havene, men generelt har vi dog ikke megen viden om de Vestgrønlandske marsvin. Marsvin er oftest fundet tæt ved kysten og vi ved fra undersøgelser at de hovedsageligt dykker til dybder mellem 2-50 m, og at de kun sjældent forlader kontinentalsoklen (Linnenschmidt *et al.* 2013; Sveegaard *et al.* 2011; Teilmann *et al.* 2007; Read & Westgate 1997).

Figur 1. Udbredelsen af marsvin. Fra IUCN (<http://www.iucnredlist.org/details/17027/0>)

Fangst af marsvin

Marsvin fanges langs hele vestkysten af Grønland, men den største fangst foregår i Maniitsoq, Vestgrønland, med over 1500 dyr om året. Der har ikke været megen fokus på fangsten af marsvin i

Vestgrønland, men fangsttal fra 1900 til i dag viser at marsvin har, og stadig er, et meget vigtigt fangstdyr. Dette skyldes ikke mindst deres hud (mattak), der er en eftertragtet kilde til C-vitamin. Grønland er gennem den Nordatlantiske Havpattedyrskommission (NAMMCO) og Washington konventionen forpligtet til at monitorere og lave bestandsestimater for bestande af havpattedyr, der jages. Grønland skal altså dokumentere om bestanden af marsvin kan holde til det nuværende fangsttryk, - at fangsten er bæredygtig. For at vurdere dette er vi nødt til at have en biologisk viden om dyrene. Hvor stor er bestanden? Hvor vandrer de hen og hvornår, og hvad spiser de? Desuden er det vigtigt at kigge på udefrakommende påvirkninger og sådanne kunne komme fra klimaændringer.

Et varmere klima

Vi ved, at miljøet i de Arktiske områder ændrer sig markant i disse år i form af varmere have og mindre isdække. Vi ved også, at det har en stor effekt på de Arktiske havpattedyr, der dermed skal tilpasse sig et mere skiftende miljø (Perovich & Richter-Menge 2009). En stor undersøgelse tyder dog på, at marsvin i Vestgrønland faktisk klarer sig bedre under et varmere klima. Den viser nemlig, at marsvin var blevet markant tungere over en 14-årig periode. Det skyldes at de nu spiser over dobbelt så mange fiskearter som før, bl.a. er atlantehavs torsken nu er kommet på marsvins menukort (Heide-Jørgensen *et al.* 2012). Marsvinene nyder simpelthen godt af de nye arter af fisk, som en opvarmning af havene omkring Grønland bringer med sig. Hvis marsvinene i Vestgrønland klarer sig bedre i et varmere klima, kan det muligvis hjælpe dem til at modstå det fangstpres de udsættes for, men det er dog stadig for tidligt at konkludere præcist hvad der sker for marsvinene når klimaet bliver varmere.

De første mærkede marsvin i Grønland

Foto 1. Et marsvin på vej ind i garnet for efterfølgende at blive mærket med en satellitsender.

De lokale fangere i Maniitsoq ser og fanger marsvin året rundt, om end de befinder sig længere ude til havs om vinteren og i betydelig mindre antal end om sommeren. I et samarbejde mellem fangere, og biologer fra GN lykkedes det i 2012 at mærke de to første marsvin i Grønland, og udstyre dem med satellitsendere. Det er ikke nogen nem opgave at mærke marsvin. De små hvaler er meget svære at se - specielt fordi kun det øverste og ryggen og rygfinnen i meget kort tid stikker op af vandet. Men takket være de lokale fangere lykkedes det at finde og drive to marsvin ind i et laksegarn vha. motorbåde. Dyrene blev lagt i båden, på en lille madras, og en satellitsender blev sat fast til rygfinnen af dyrene, inden de hurtigt blev sat fri igen. Hver gang marsvinet efterfølgende kommer op til overfladen, for at trække vejret, sendes et signal op til en satellit, der så kan regne ud hvor marsvinet befinder sig. Udover dyrets position, giver senderen også information om dyrets dykkeadfærd, såsom den maksimale dykkedybde, tiden den bruger i en given dybde og antallet af dyk den laver.

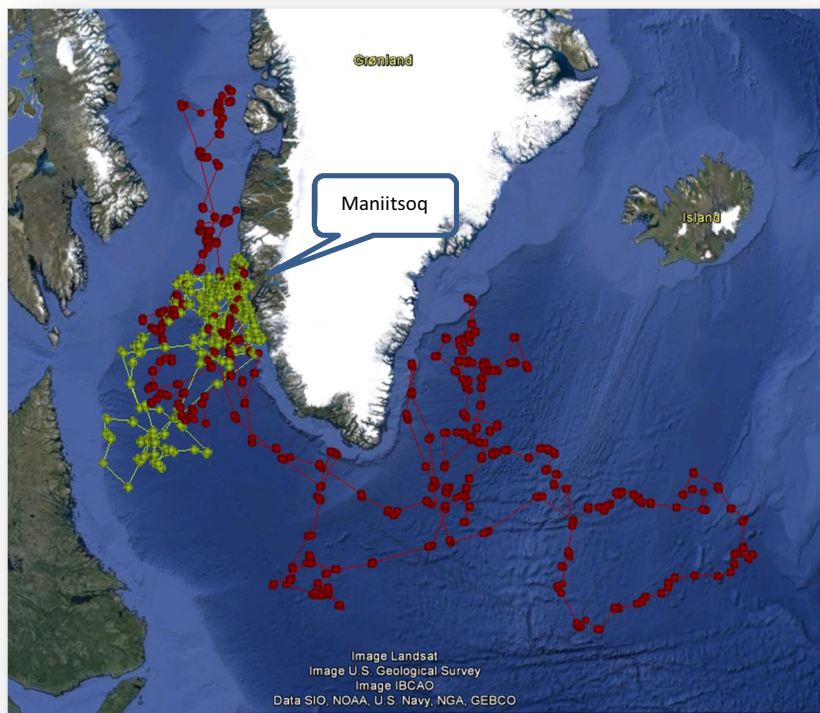

Foto 2. Et marsvin er netop blevet mærket med en satellitsender og er klar til at blive sat fri igen.

En lille hval med en lang vandring og stor stedfasthed

På Figur 2 kan man se at marsvinene i Grønland, modsat marsvin fra andre steder, bruger størstedelen af deres tid langt fra kysten og at de vandrer over lange afstande (over 6000 km). Det er derfor sandsynligt at der er tale om én samlet bestand i Vestgrønland, der uden problemer kan mødes og parre sig. De vandrer også meget tæt på Canada og det er derfor ikke utænkeligt at de ligeledes interagerer med marsvin herfra. Ud fra flytællinger, foretaget fra land og ud til kontinentalsoklen, er der estimeret omkring

30.000 marsvin i Vestgrønland (Hansen & Heide-Jørgensen 2013). Vores undersøgelse viser at de oftest bruger tid *uden* for kontinentalsoklen, og bestanden er derfor sandsynligvis underestimeret. Denne viden vil have betydning for fangsten af marsvin, da det siger noget om hvor stor en pulje fangsten tages af.

Figur 2. Et GoogleEarth billede af de to marsvins vandringer (hhv. de røde og de grønne punkter).

Alt i alt har vores projekt været ophav til ny og spændende viden om marsvin i Vestgrønland og vi har fundet frem til tre nye opdagelser om marsvin i Vestgrønland:

- 1) De vandrer meget omkring, og bruger længere tid langt fra land, i det åbne hav, end ved kysterne
- 2) De bruger megen tid i dybder over 80 m og er i stand til at dykke over 400 m.
- 3) Det ser ud til, at de vender tilbage til Maniitsoq hvert år, og derfor er det man kalder for stedfaste.

Konklusionen om de to mærkede Vestgrønlandske marsvin er indtil videre at de små hvaler ser ud til at tilpasse sig et varmere klima og derfor ikke er kræsen mht. fødevalg. De søger føde i store områder og på store dybder og desuden vandrer de meget langt omkring, men vender tilbage til det samme område igen. For nyligt blev yderligere 10 marsvin mærket med satellitsendere i Maniitsoq, og det bliver spændende at høre hvilken viden disse dyr kan give os om marsvin i Vestgrønland.

Litteraturliste

Hansen, R. & M.P. Heide-Jørgensen. 2013. Spatial trends in abundance of long-finned pilot whales, white-beaked dolphins and harbour porpoises in West Greenland. *Marine Biology* DOI 10.1007/s00227-013-2283-8

Heide-Jørgensen, M.P., M. Iversen, N.H. Nielsen, C. Lockyer, H. Stern og M.H. Ribergaard. 2011. Harbour porpoises respond to climate change. *Ecology and Evolution* 1: 579-585

Jørgensen, Morten. 2007. First photographed observation of the harbour porpoise (*Phocoena phocoena*) in Svalbard. *Polar Record* 43: 73-74

Linnenschmidt, M., J. Teilmann, T. Akamatsu, R. Dietz, L.A. Miller. 2013. Biosonar, dive, and foraging activity of satellite tracked harbor porpoises (*Phocoena phocoena*). *Marine Mammal Science* 29: E77-E97

Read, A.J. & Westgate, A.J. 1997. Monitoring the movement of harbour porpoises (*Phocoena phocoena*) with satellite telemetry. *Marine Biology* 130: 315-322

Sveegaard, S., J. Teilmann, J. Tougaard, R. Dietz, K.N. Mouritsen, G. Desportes og U. Siebert. 2011. High-density areas for harbor porpoises (*Phocoena phocoena*) identified by satellite tracking. *Marine Mammal Science* 27: 230-246

Teilmann, J., F. Larsen og G. Desportes. 2007. Time allocation and diving behaviour of harbour porpoises (*Phocoena phocoena*) in Danish and adjacent waters. *Journal of Cetacean Research and Management* 9: 201-210.

Teilmann, J. & R. Dietz. 1998. Status of the harbour porpoise (*Phocoena phocoena*) in Greenland. *Polar Biology* 19: 211-220

Perovich, D.K. & J.A. Richter-Menge. 2009. Loss of sea ice in the Arctic. *Annual Review of Marine Science* 1: 417-441

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.